

РЕЦЕНЗИЯ

**по конкурс за заемане на академична длъжност „доцент“
в професионално направление 1.1. Теория и управление на
образованието (Образование и грижа в ранна детска възраст),
обявен от Тракийски университет – Стара Загора
в ДВ бр. 41/ 03.06.2022 г.**

Рецензията е изготвена от проф. д-р Светлозар Петков Вацов, ПН 1.1. Теория и управление на образованието (Управление на образованието), в качеството му на член на научното жури по конкурса съгласно Заповед № 1920 /17.06.2022 г. на Ректора на Тракийски университет.

За участие в обявения конкурс е подал документи един кандидат: ас. д-р Аксения Бориславова Тилева.

I. ОБЩО ОПИСАНИЕ НА ПРЕДСТАВЕНИТЕ МАТЕРИАЛИ

I. Данни за кандидатурата

За участие в конкурса кандидатът Аксения Тилева е представил: заявление за допускане до участие в конкурса, творческа автобиография, диплом за завършено висше образование, диплом за присъдена ОНС „доктор“, свидетелство за съдимост, удостоверение за стаж по специалността, списък на публикациите за участие в конкурса, резюмета на публикациите, участващи в конкурса, справка за научни приноси, справка за цитиранията, документ за владене на чужд език, справка за изпълнение на минималните национални изисквания по чл. 2б, ал. 2 и 3 от ЗРАСРБ.

Документите са ясно обозначени, добре подредени и напълно съответстват на всички изисквания на ЗРАСРБ, ППЗРАСРБ и Правилника за развитие на академичния състав в Тракийски университет – Стара Загора.

2. Данни за кандидата

Аксения Бориславова Тилева е магистър по предучилищна педагогика от ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“ – Велико Търново, завършила е поредица от индивидуални квалификационни курсове по дейност „Коменски“ и квалификация по „Интерактивна педагогическа технология за квалификация на учители“ в СУ „Св. Климент Охридски“.

Професионалният ѝ опит започва през 1988 година, работи в сферата на образованието като педагог, а от 1995 година като директор на ЦДГ „Мечо Пух“ в Казанлък. От 2010 до 2013 година е единствения предучилищен педагог в оценителните комисии по оперативна програма „Развитие на човешките ресурси“ към Министерството на образованието. От септември 2021 г. е назначена за асистент в Тракийски университет – Стара Загора.

Притежава отлични комуникативни и мениджърски умения. Професионалното и научното ѝ развитие показват траен интерес към проблемите на управлението на образованието, в частност на предучилищното образование.

3. Характеристика и оценка на преподавателската дейност на кандидата

Аксения Тилева води лекции и упражнения в Тракийския университет по учебните дисциплини: "Предучилищна педагогика" - в първи курс, специалност ПНУП и ПУП; "Организация и управление на предучилищното образование" - във втори и трети курс НПУП; "Разработване и управление на образователни проекти" - в трети курс НУПЧЕ; "Педагогика на словесно - изпълнителското изкуство" - във втори курс ПНУП ио НУПЧЕ; "Въведение в специалността" - в първи курс ПУП. Не познавам в детайли и не мога да дам оценка на преподавателската ѝ дейност.

4. Обща характеристика на научните трудове и постижения на кандидата

Аксения Тилева представя в конкурса научна продукция, съответстваща на изискванията – един публикуван хабилитационен труд, една книга на базата на защитен дисертационен труд за присъждане на образователна и научна степен "доктор", една статия, публикувана в списание, реферирано и индексирано в световните бази данни с научна информация и шестнадесет статии, публикувани в нереферирани издания с научно рецензиране или в редакционни колективни томовете. По своята насоченост и съдържание те съответстват на тематиката на обявения конкурс и са посветени на актуални и значими за теорията и особено на управленската практика проблеми.

Качеството и количеството на представените от кандидата материали показват, че със събраните 422 точки те покриват минималните изисквания по чл. 26, ал. 2 и 3 на ЗРАСРБ от 400 точки за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научната област и професионалното направление на конкурса. Освен това трудовете на кандидата са след защитата на докторската му дисертация и няма доказано по законоустановения ред плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

5. Съдържателен анализ на научните постижения на кандидата, съдържащи се в материалите за участие в конкурса

Предложените за рецензиране трудове очертават рамката на професионалните интереси и разкриват фокуса на изследователските търсения на кандидата в областта на управлението на образованието.

Хабилитационният труд „*Управление на ефективна образователна среда в детската градина*“ е посветен на влиянието на образователната среда върху развитието на децата от детските градини и управленските подходи, които способстват създаването и организацията на развиваща, подкрепяща, приобщаваща, безопасна, мултикултурна и интерактивна

образователна среда. Фокусът е върху стратегическите управленски решения, които може да предприеме директорът на детска градина; за да постигне в максимална степен ефективност чрез дейности и подходи, ориентирани към постигане на институционалните цели.

Направен е изчерпателен обзор на научна и специализирана литература, както и на нормативни документи, регламентирани за управлението на ефективна образователна среда в детските градини. Посочено е, че образователната среда, като място на целенасочено педагогическо взаимодействие на децата със света, който ги заобикаля трябва да осигурява онова пространство, в което дете да разгърне своята индивидуалност, да удовлетвори вътрешните си потребности и интереси за учене и научаване, да създава условия за социално, емоционално, физическо и умствено израстване. Подчертано е, че управлението на съвкупността от условия, фактори и елементи, които гарантират ефективно протичане на образователния процес и активното взаимодействие на всички заинтересовани страни е обект на образователни политики на всички нива, а постигането на стратегическите цели във всяка отделна детска градина зависи от мотивацията и компетентността на органите на управление – директор и педагогически съвет.

Доказателствата на изказаните хипотеза и подхипотези водят до формулиране на основни изводи за управлението на процеса, способстващ развиваща, подкрепяща, приобщаваща, безопасна, мултикултурна и интерактивна образователна среда.

Един от най-важните изводи за създаване на ефективна образователна среда е, че в действащите нормативни документи в областта на предучилищното образование в България по отношение на образованието и грижата в ранна детска възраст липсват ясни критерии и оценъчна система за ефективност на образователната среда.

Особено важна е препоръката за разработване на рамка за качество или друг равностоен документ, както и за прилагане на механизми на контрол за спазване на нормативните изисквания, насочени към синхронизиране на политиките и стандартите за грижа и образование в детските ясли и яслените групи в детските градини, което би довело до по-голяма съгласуваност между институциите, работещи на подчинение на Министерството на здравеопазването и Министерството на образованието и науката, за осигуряване на качествено и развиващо образование и грижа в ранна детска възраст.

Монографията *„Оценяване и самооценяване на учителите от детските градини“* е разработена на база дисертационния труд, като е обогатена по отношение механизмите и инструментите за самооценка на труда на учителите от детските градини.

В нея се доказва, че в контекста на образователните политики за непрекъснато повишаване на качеството на образованието чрез увеличаване на инвестициите в системата, включително за възнаграждения на учителите и модернизирание на образователна среда, е необоснована тенденцията за понижаване на образователните резултати.

Книгата аргументира убедително, че един от управленските подходи, който може да се приложи до разработването и влизането в сила на ДОС за качество на образованието, е прилагането на разработените карти за самооценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите от детските градини. За подпомагане и обективизиране на контролната дейност на директорите е създадена Рамка за оценка на педагогическите и дигиталните компетенции на учителите, която отразява всички нормативни изисквания на българското законодателство, действащо към момента. Предложен е и механизъм за прилагане на инструментариума, като е описана процедура, реализирана в конкретна детска градина и са изведени изводи и препоръки.

В представените от Аксения Тилева статии по конкурса се анализират явления от няколко тематични области: образование и грижа в ранна детска възраст, предучилищна педагогика, управление на образованието, разработване и управление на образователни проекти, управление на ефективна образователна среда.

6. Критични бележки и препоръки.

Нямам критични бележки и препоръки към представените за рецензиране трудове и приемам напълно посочените в справката научни приноси.

7. Лични впечатления за кандидата

Познавам Аксения Тилева от съвместната ни работа по време на нейната докторантура. През този период съм имал възможност да се убедя нееднократно в нейната акуратност, както и във високия професионализъм в областта, в която работи. Тя притежава отлични умения за работа в екип, лоялност, креативност, отговорност, коректност, организираност, координиране и контролиране при работа по заложените цели. Притежава максимално високо ниво на умения във всяка област на квалификационната рамка - обработка на информацията, комуникация, създаване на съдържание, сигурност, решаване на проблеми.

8. Заключение за кандидатурата

След като се запознах с представените в конкурса материали и научни трудове и въз основа на направения анализ на тяхната значимост и на съдържащите се в тях научни приноси, потвърждавам, че научните постижения отговарят на изискванията на ЗРАСРБ и Правилника за приложението му за заемане от кандидата на академичната длъжност „доцент“ в научната област и професионално направление на конкурса. В частност кандидатът удовлетворява минималните национални изисквания в професионалното направление и не е установено плагиатство в представените по конкурса научни трудове.

II. ОБЩО ЗАКЛЮЧЕНИЕ

Въз основа на гореизложеното давам своята положителна оценка на кандидатурата и препоръчвам на научното жури да предложи на компетентния орган да избере Аксения Бориславова Тилева да заеме академичната длъжност „доцент” в професионално направление 1.1. Теория и управление на образованието (Образование и грижа в ранна детска възраст).

Шумен, 23.09.2022 г.

Изготвил рецензията:

/проф. д-р Светлозар Вацов/